

Fekete szárú cseresznye,
Rabod lettem szép menyecske.
/:Ne bánj vélem, mint raboddal,
Hanem úgy, mint galamboddal.:/

Magas a torony teteje,
Juhaimnak nincs mezeje.
/:Juhaimnak zöld mező kell,
Magamnak szép szerető kell.:/

Akkor gyere mikor mondom,
Csizmád sarka ne kopogjon.
/:réz sarkantyúd se peregjen,
Hogy az anyám fel ne keljen.:/

19:00, Szombat (január 7.), DUNA Televízió

Feketeszárú cseresznye

magyar színházi felvétel, 124 perc

rendező: Balázs Péter

író: Hunyady Sándor

operatőr: Zádori Ferenc

szereplő(k):

Nemcsák Károly (Veliszljevics Dusan)

Pápai Erika (Irina, a felesége)

Mihályi Győző (Főbíró)

Szilágyi Zsuzsanna (Milica, Dusán testvére)

Németh Borbála (Danica, Milica lánya)

Tyll Attila (Kispál)

Jakab Csaba (Balázsházy főhadnagy)

Karácsonyi Zoltán (Jankovics hadnagy)

Pindroch Csaba (Csaholyi hadnagy)

Bank Tamás (Berzétey zászlós)

Kerekes József (Nikics Pántó)

A Budapesti Kamaraszínház előadása a Székesfehérvári Vörösmarty Színházban.

A délvidéki kisváros lakóin átviharzik a történelem: a darab elején még Magyarországhoz, második részében már Szerbiához tartoznak. Így kerül egymással szembe a két jóbarát, Dusán és a magyar főbíró. A helyzetet bonyolítja, hogy a főbíró szereti Dusán feleségét.

A színházi előadást Balázs Péter rendezte.

*

Feketeszárú cseresznye

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A Feketeszárú cseresznye Hunyady Sándor 1930-ban írt drámája.

Az 1930 novemberében bemutatott Feketeszárú cseresznye hozta meg Hunyady számára az igazi sikert és tette elismert és ünnepeelt drámaíróvá. A Vígszínház szakított íratlan szabályaival: húsz év után először nyitotta ki szerző előtt vasfüggönyét, hogy az fogadhassa a publikum szünni nem akaró tapsát, és a szokással ellentétben átvitte a darabot a következő évadra, majd

a századik előadás után csak Hegedűs Gyula halála miatt vette le műsoráról. A nagy siker minden bizonnyal a fájdalmasan aktuális téma érzékeny megformálásának volt köszönhető. Hunyady a Trianon-problematikát, a történelem eseményeit jól játszatja egybe a szereplők egyéni sorsával. Nemcsak a központi háromszög-történet árnyalja azonban a politikai problémát, de Hunyady a szereplők életének több színterén igyekszik megmutatni a körülmények deformálta emberi magatartásokat.

Cselekménye

Irina és Dusán, a szerb házaspár az ablaka alatti szerenádra ébred: a falujukban állomásozó magyar katonák jöttek búcsúzni, indulniuk kell a frontra. Az álmából felriasztott családnál nagy mulatozás kerekedik: a huszárok a csinos háziasszonyoknak udvarolnak, bár többükben felsejlik, hogy esetleg soha nem fognak visszatérni. A magyar főbíró titokban figyelmezteti Dusánt: egyik cselédje feljelentette a magyar előjáróságnál, hogy Szerbiáért imádkozik. Dusán nem tagadja: szerb a vére, de semmi ellenszenvet nem érez a magyarok iránt, sőt, a főbíró mostantól a legigazabb barátjának tartja. Valójában a csendes magyar férfi Dusán legnagyobb ellenfele: amikor duhaj szórakozás elől a kertbe menekülve kettesben marad Irinával, virágnyelven szerelmet vall az asszonynak. Irina viszonozza a főbíró érzelmeit, olyan tüzet érez a férfi iránt, amit férje iránt sohasem, de szintén virágnyelven visszautasítja a közeledést, nem fogja elhagyni soha a férjét, ezért kéri a főbíró, ne is mutassa ki érzéseit.

Két év telik el, s a politikai helyzet gyökeresen megváltozik: létrejön Szerbia, s most az üldözöttekből lesznek üldözők. A főbírónak is át kell adnia hivatalát, s ez olyan, mintha legközelebbi rokonát ölnék meg. Számára a falu vezetése sohasem nemzetiségi kérdés volt, hanem legbensőbb szívügye, s most ezt veszik el tőle. Mivel Dusán egyik húga eljegyzését tartja, előbb Irina, majd Dusán érkezik a feldúlt főbíróhoz, legjobb családi barátjukhoz. Irina múlhatatlan szerelmet érez a főbíró iránt, s az végre nyíltan megvallja érzelmeit az asszonynak. A férj megérkezésével azonban vége szakad keserű, reménytelen szerelmi kettősüknek, s Irina immár Dusán feleségeként győzködi a főbíró, maradjon. Dusán akár saját házába is befogadná a férfit, de az hajthatatlan. A szerb férfi megérez valamit a főbíró és felesége közti villamosságból, s gyanút fog, de nem akar semmi rosszat feltételezni barátjáról.

Az eljegyzési lakoma közben Dusán véletlenül megtudja, hogy a főbírónál házkutatást akarnak tartani, ezért azonnal befogat, hogy figyelmeztesse barátját, ahogy annak idején az tette. Irina túlzó hálával árasztja el férjét, mire az nem bír tovább féltékenységgel, kifogat a kocsiból, hajlandó lenni veszni hagyni barátját szörnyű gyanúja miatt. Bár vallomásokon kívül nem esett egyéb Irina és a főbíró között, az asszony nem tudja tovább elfojtani szerelmes aggodását és lóhalálában a férfi figyelmeztetésére siet. A főbíró végül mégsem ő, hanem Dusán menti meg: bár feleségét és barátját immár egyértelmű helyzetben találja, mégis erélyesen elküldi a szerb hivatali embereket. Irina szerelmével, a főbíróval fogja folytatni életét. De hogy boldogságra találhatnak-e bármelyikük országában, kérdés marad.

Előadástörténet

Az erős sodrású drámát a vígszínházi ősbemutatón kívül négyszer mutatták be Magyarországon. A bemutatón 1930. november 6-án Hegedűs Gyula (Dusán), Gombaszögi Frida (Irina) és Törzs Jenő (Főbíró) játszották a főszerepeket. Később ezt a hármast Fekete Tibor, Andresz Kati, Vitéz László (Kecskemét, 1980.); majd Vitéz László, Fehér Ildikó és Zubornyák Zoltán (Kecskemét, 1994.), legutóbb pedig Nemcsák Károly, Pápai Erika és Mihályi Győző (Budapesti Kamaraszínház, 1997.) alakították. Szegeden 1969-ben mutatták be, Nagy Attila alakította a főbíró. 2008 februárjában tűzte műsorára a szolnoki Szigligeti Színház, ahol a főbíró Selmeczi Roland alakította volna, de az egyik próbáról hazafele menet autóbalesetben elhunyt, így szerepét Kautzky Armand vette át (Dusán: ifj. Jászai László; Irina: Radó Denise).

1933-ban az USA-ban filmet is forgattak belőle, Storm at Daybreak címmel, Kay Francis és Nick Asther főszereplésével.

*

Nyugat · / · 1930 · / · 1930. 22. szám · / · FIGYELŐ · / · SZÍNHÁZ ·

Schöpfung Aladár: BEMUTATÓK

Feketeszárú cseresznye - Hunyady Sándor drámája a Vigszinházban

A békeidők változatlannak tetsző megállapodottságában az emberek a faj és temperamentum különbségei mellett is megfértek egymással egy kellemes kompromisszumban. A Bácskában legalább így volt, ha egyetértünk Hunyady Sándorral. A gazdag szerb urak közös életformák között, közös mulatozásban, közös nótákkal éltek a magyar gentryvel, személyesen jóbarátságban és ha néha történt tapintatlanság, amely megpiszkálta szerb érzelmeiket, a dolog könnyen elsímult, mielőtt még konfliktus lett volna belőle. Az impréium-változás, a szerbek uralomrajutása aztán felforgatott mindent, színvallásra kényszerítette az embereket és kirobbantotta a kompromisszumok alá fojtott konfliktusokat, összekuszálta vagy széttepte a kétfajta emberek között a régi állapotban szövődött magánéleti szálakat. A nagy állami eseményből magánéleti drámák kerekedtek, - egy ilyen drámát foglalt színművé Hunyady Sándor. Mindjárt meg kell mondani, tisztább írói ösztönnel tapintott rá Trianon irodalmi felfogásának módjaira, mint az eddigi úgynevezett irredenta-drámák íróinak akármelyike. A témának ilyen megragadásából szinte magától adódik bizonyos objektív látása a dolgoknak s ami még fontosabb, a történeteknek az emberi jellemekre és sorsokra való alapítása.

A közéleti dolgok nagyon ritkán lehetnek drámában fődolgokká. Legfeljebb háttérül szolgálhatnak, a dráma magva az emberek magánéletében, emberi kapcsolataiban van elrejtve. A legnehezebb dolgok közé tartozik a közéleti háttérnek a magánéleti előtérrel való

olyan összekapcsolása, hogy a drámai vérkeringésben ne legyen zavar, hogy az egyik átáramoljon a másikba, hogy mindig érezni lehessen a közéletből kiinduló konfliktus átsugárzását a magánéletbe és viszont. Ezt a nehéz szerkezeti problémát Hunyady nagyjában jól megoldotta. A drámai konfliktusnak magva az, hogy Irina, a szerb földesúr felesége és a magyar főszolgabíró közt szerelem van már régóta, melyet ők, a nő férjéhez való ragaszkodásból, a férfi becsületből, elfojtanak, egymás elől is eltitkolnak. Ez a helyzet már szinte konszolidált, maradandó lett volna, ha nem jön az idők fordulása. A főszolgabíró szobájából az új szerb urak leemelik Magyarország térképét, őt kiteszik hivatalából, mert nem akarja letenni a hűség esküt. Irina marasztalja, de hiába és a búcsúzásnak ebből a hangulatából lesz köztük az első csók. A két lélek akkor találkozik, mikor a politikai távolság legnagyobb lesz köztük, mikor a szerb Irinának a legnagyobb öröm, ami szerelmesének a legnagyobb katasztrófa. Idáig lassú, de mozgalmas epikai menetben haladt a cselekmény, de most már összesűrűsödik és drámai tempót vesz. Irinát a faji érzés, a megszokás, a konvenció a férjéhez húzza, a szerelem a főbíróhoz: a dráma egész súlyával ő rá nehezedik, a végső állásfoglalás kényszere ő reá esik. S ő állást foglal. A főbíróná házkutatás lesz, meg kell őt menteni. A férj hajlandó volna erre, de Irina heves sürgetése felébreszti féltékenységét, megtagadja a segítséget, mire az asszony elrohan hazulról a főbíróhoz. Állást foglal, asszonyhoz illőt, a szerelem mellé áll. Most már csak a végső kifejlés marad hátra: a férjnek meg kell győződnie róla, hogy ebben a harcban ő a leggyőzött, az asszony nem csalta meg, tehát bosszút sincs miért állni, az asszony a főbíró szereti, tehát nem tehet mást, mint hogy félreáll. Ez így szép, tiszta dolog, a szereplőket magasabb erkölcsi színvonalra emeli. Csak egy kérdés marad felelet nélkül: mi lesz Irina szerb érzelmeivel az új életben, amelybe kerül? A magánakciót pontosan lezárja az író, az állami akciót csak félretolta. Itt derül ki, hogy a kettőnek összekapcsolása mégsem egészen szerves.

Az író drámaírói érzéke nemcsak a koncepcióban s a darab megszerkesztésében mutatkozik meg, hanem a részletek fűzésében is. Az első felvonás mulatozó jeleneteiben el tudja kerülni az ilyeneknek már unalmassá vált egyformaságát azzal, hogy belefűzi a komoly jeleneteket és hogy a huszártisztek duhaj kedvébe belejátszatja a harctérreindulás akasztófahumorát. Erős színpadi hatás, a világ átfordulását a szemünk elé állítja, hogy az impériumváltozás ünnepét a szerbek ugyanabban a milieuben ülik meg. Tambura és kóló ott, ahol az elébb még cigány és csárdás volt! Az apró kis tréfás jelenetekben mértéket tart az író, sohasem szakad el a darab komoly hangjától. Ez a hang komoly, de nem komor, van rajta valami fény, amely az író természetének romantikus elemeiből árad. Vannak a darabok kisebb-nagyobb elcsuszamlások, fölösleges pauzák, de egészben véve tehetséges írónak tisztességes eszközökkel készült munkája, amely a közönség igényeit kegyének lealacsonyító hajhászása nélkül igyekszik kielégíteni.

Különös jótulajdonsága az, hogy alakjai nemcsak színpadi figurák, élet is van bennük. A színészeknek végre egyszer módjukban van igazi embereket játszani. Gombaszögi Frida azt csinálhatja, amiben talán legkitűnőbb: a lefojtott indulat elhatalmasodását és végül kiáradását. Irina alakját színekben gazdagon, elmélyedve, meggyőző igazsággal játssza. Teljes értékű alakítást ad. Egyenrangú vele Hegedüs is, különösen a zárójelenetek csaknem szótlán és gesztustalan összeomlásában nagy emberi mélységet tár fel. Törzs Jenő valahogy nincs a maga helyén, nem érezzük azt az érzéki hatást, mellyel Irinát magához vonzza, nem érezzük az alakot élőnek. Egy kis jelenetben kitűnő játékot nyújt Gazsi Mariska. Sok kisebb szereplő van

még a színpadon, ezek közül Maklárý emelkedik ki különös relieffel.

*

Hunyady Sándor

FILM:

Feketeszárú cseresznye (szín., magyar színházi felv.) (TV-film) író Vetítik: DUNA TELEVÍZIÓ:
Szombat (Január 7.) 19:00

Téli sport (magyar tévéf.) (TV-film) író

A tigriscsíkos kutya (szín., magyar tévéf., 2001) (TV-film) író, forgatókönyvíró

Razzia az Aranyszarvasban (szín., magyar játékf., 1996) író

Razzia az Aranysasban (szín., magyar játékf., 1991) (TV-film) író

Női uszoda (ff., magyar rövid játékf., 1987) (TV-film) forgatókönyvíró

Egy erkölcsös éjszaka (szín., magyar filmdráma, 1977) író

Bakaruhában (ff., magyar rom. dráma, 1957) író

Doktor Kovács István (ff., magyar játékf., 1941) forgatókönyvíró

Havasi napsütés (ff., magyar rom. film, 1941) író

Erdélyi kastély (ff., magyar filmdráma, 1940) író

Három sárkány (ff., magyar vígj., 1936) író

Lovagias ügy (ff., magyar vígj., 1936) író Lovagias ügy DVD

Az új földesúr (ff., magyar kalandf., 1935) forgatókönyvíró

Pusztai szél (magyar tévéjáték) (TV-film) író